

AZ OKAPI.

Irta: DR. SOÓS LAJOS.

A tudományos világ nem kis meglepetéssel olvasta néhány évvel ezelőtt — a mikor már-már azt hittük, hogy földünk nagy emlőseit mind ismerjük — hogy Afrika belsejében, Kongó-állam északkeleti részében új zebra-fajt fedeztek fel. Ezt az állatot a bennszülöttek okapinak nevezik.

Az okapiról legelőször SIR HARRY JOHNSTON, Angol-Uganda kormányzója 1900-ban adott hírt abban a levélben, melyet SCLATER-hez, a londoni Zoological Society titkárához intézett.

Ebben a levélben mondja, hogy az okapiról először STANLEY, a híres utazó, később pedig a középfrikai őserdők STANLEY óta híressé vált törpe bennszülöttei beszéltek neki. Az okapi ez utóbbiak szerint öszvértermetű állat, mely sávos, mint a zebra és az őserdőkben él. JOHNSTON-nak nagyon valószínűtlennek tűnt föl, hogy az őserdőkben lótermetű állat élhessen, azért elhatározta, hogy maga szerez bővebb adatokat ez érdekes állatról. Útja 1900-ban Kongó északkeleti határa közelében lévő M' Beni

erődbe vezette s akkor az ott állomásozó belga tisztektől tudakozódott az okapiról. Azok mind ismerték állatunkat, bár élve egyikük se látta, azonban az erőd bennszülött katonái, a tisztek elbeszélése szerint, husáért vadászszák és a zsákmányul ejtett állatokat az erődbe szokták hozni. JOHNSTON erre több bennszülöttet vett maga mellé vezetőül és napokig járta az őserengeteget okapiért, de hiába, a bennszülöttek azonban többször mutattak neki lábnyomokat, a melyek szerintük az okapi nyomai. A lábnyomok hasadt körmű állat nyomai voltak, azért JOHNSTON nem is igen adott hitelt vezetőinek, s mivel hivatalos teendői másfelé szólították, kénytelen volt abban hagyni a kutatást a nél-

kül, hogy valami biztos adatot tudott volna szerezni, sőt hallomás útján szerzett hírei is kétségesebbeknek tündek föl, mint bármikor azelőtt.

E sikertelen kísérlet után nem sokára ERIKSSON, a m'benji erőd tisztje, egy teljesen ép okapi-bőrrel és két koponyával lepte meg JOHNSTONT, a ki azokat elküldte Londonba. Ez a példány kitömve ma a British Museum természetrajzi osztályában látható. A beküldött bőr és a két koponya szerkezete alapján csakhamar megállapították, hogy az okapinak semmi köze sincs a zebraéhoz, hanem egy új állatnem képviselője, melyet RAY-LANKESTER és SCLATER JOHNSTON tiszteletére *Okapia Johnstoni*-nak nevezett el. A pontosabb vizsgálatok azt is hamarosan kiderítették, hogy az okapi a zsiráf-félék közé tartozik, legközelebbi rokona azonban nem a zsiráf, hanem a görögországi Pikermi, továbbá Samos és Perzsia miocén rétegeiből ismert kihalt állat a *Samotherium*. FRAIPONT, az okapi legújabb ismertetője és terjedelmes monografia szerzője, vizsgálatai eredményét abban foglalja össze, hogy az okapi olyan zsiráf, melynek nyaka és elülső végtagjai még nem nyultak meg oly nagyon, mint a zsiráfon.

Az említett ERIKSSON utóbb még egy másik bőrt is küldött JOHNSTON-nak, aki a két bőr alapján rajzot készített. JOHNSTON-nak rajza, melyet első képünk mutat be, ismertette meg először tágabb körben az okapit, második képünk pedig az anversi múzeum példányát tünteti föl.

Az okapi körülbelül olyan nagy, mint valamely nagyobb szarvas vagy antilóp; hossza az orrától a farka tövéig középértékben 2·2, magassága másfél méter. A hímnek két kurta, 8—13 cm. hosszú, hátrafelé hajló szarva van, melyet, mint a zsiráfokon is, bőr fed. A nősténynek nincsenek szarvai. A törzs és a nyak sötét gesztenyebarna, mely szín a hátón, a lágyék és a hason vörösesbe, a vállon és a czomb táján feketésbarnába megy át. A végtagok alapszíne fehér vagy sárgás, krémbe hajló, melyet barna harántsávok szelnek keresztül. Ez a sávozottság a zebraóra emlékeztet s innen van, hogy állatunkat, míg tökéletlenül, hirből és hiányos bőr alapján ismerték, zebraának tartották.

Az okapi a középfrikai őserdők lakója. A mennyiben elterjedésének körét ismerjük, csak Kongó állam északi és északkeleti részén fordul elő a Mongala, Uele, Nepoko és Semliki folyók táján. Mindenütt a legelrejtettebb helyeken, a legsűrűbb erdőkben él. A félénk állat nappal elrejtőzik és csak éjjel jár tápláléka után. Táplálékát fák lombja, elsősorban egy eddig ismeretlen lián levele alkotja. Rendesen párosával járnak és csak nagy ritkán verődnek össze nagyobb falkává. A mi keveset tudunk az állat életmódjáról, azt a benszülöttek elbeszéléseinek és néhány európainak megfigyeléseiből tudjuk. Eleven okapit oly kevés európai látott, hogy megszámlálhatjuk őket a tíz ujjunkon. A legelső volt ezek között három belga tiszt, a kiknek egy példányt sikerült elevenen megkeríteniök, a mely azonban, sajnos, csakhamar megszökött. Az ALEXANDER-GOSSLING expedítio zoologica, LOPEZ, több élő okapit látott, puszkavégre azonban egyet se sikerült kapnia, míg végre egyet sok fáradság után veremben fogott. A benszülöttek 1907. áprilisában Anguban fogtak egy fiatal, körülbelül 8 napos példányt, melyet sikerült hosszabb ideig életben tartani. Ezt a példányt Angu kormányzója, LAMBORAY, egy hónapos korában lefényképezte; ez az első ismert kép (3. képünk), mely élő okapiról készült.

Az okapi vadászása a legnehezebb földadatok közé tartozik. Az állat hallása oly éles, hogy 50 lépésnél szinte lehetetlen megközelíteni, ily távolságról pedig a majdnem áthatolhatatlan sűrűségű erdőben alig lehet lelőni. Vadászásához csak a benszülöttek értenek, a kik a természet emberének romlatlan ösztöne által vezetve macskaügyességgel, zajtalanul lopódnak az állat közvetlen közelébe és dárdával ejtik el, ritkábban pedig veremben fogják meg. Vadászásának nehéz volta és a kongói kormány, még 1903-ban kelt tilalma, mely az okapi vadászását csak azoknak engedi meg, a kik erre külön engedélyt kapnak, magyarázza meg, hogy az okapi a legnagyobb muzeumi ritkaságok közé tartozik. Európai muzeumokba eddig összesen 21 példány került, 11 közülük a tervuereni Musée du Congo tulajdona, a többi 10 közül 7 Kongó kormánya, illetőleg II. LIPÓT belga király ajándékából került tulajdonosuk birtokába.

